

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ФИЛОЛОГ

ЧАСОПИС ЗА ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ И КУЛТУРУ

PHILOLOGIST

JOURNAL OF LANGUAGE, LITERARY AND CULTURAL STUDIES

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

V/2012

'PREDUGA PRIČA' APROPRIJACIJE: BET BRENT I POSTKOLONIJALNI FEMINIZAM U KANADI

Apstrakt: *Koncept postkolonijalizma u odnosu na Kanadu složeniji je nego obično, jer treba da obuhvati tri osnivačka naroda (starosedeoce, Francuze i Engleze) i bar dve rase (crvenu i belu), uz pluralizam etničkih perspektiva mnogobrojnih imigranata (Moss 2003, Hammill 2007). Zvanična politika mozaika kultura treba da omogući kulturnu dekolonizaciju i decentralizaciju u Kanadi. Međutim, dok beli narodi mogu da se stope u homogenu celinu, ma kako heterogeni, i da čine naciju, druge rase ostaju vidljivo različite, omogućavajući postojanje imeprijalnog (belog) centra i udaljene (obojene) margine. Feminizam se stoga u postkolonijalnim zemljama ukršta sa nacionalizmom kao subverzivnom aktivnošću usmerenom ka redefinisaju odnosa moći između margine i centra, a u Kanadi postkolonijalno feminističko pismo kritikuje položaj pripadnica Prvih naroda unutar dekolonizovanog, ali patrijarhalnog i hegemonijsko-korporacijskog društva, generalno netolerantnog prema starosedeočima. Činjenica je da su Indijanke i meleskinje kroz istoriju Kanade pretrpele višestruku marginalizaciju. Književnica Bet Brent smatra da se situacija ni danas nije bitno promenila. Njen marginalizovan položaj kao žene, meleskinje i lezbejke, koji projektuje na svoje književne likove, pogodan je materijal čije istraživanje može dati odgovor na pitanje kako rod, rasa i klasa funkcionišu u kolonijalnom i postkolonijalnom diskursu, što je i cilj ovog rada.*

Ključne reči: *Kanada, postkolonijalizam, apropijacija, feminizam, meleskinje, lezbejke, Bet Brent.*

Pri pomenu Kanade, proučavaoci nje-
ne književnosti i kulture kao prvu
asocijaciju najčešće imaju koncept
multikulturalizma, koji je neko vreme bio
zaštitni znak ove zemlje. Njeno stanovni-
štvo, poreklom iz više od 200 različitih kul-
turnih i etničkih sredina, opravdava osobe-
nost Kanade kao oficijelno prve multikul-
turne zemlje. Zbog toga se postkolonijali-
zam, kao koncept koji podrazumeva ućut-
kivanje višeglasja i oduzimanje prava svima
koji su isključeni iz struktura moći, obično
ne vezuje za Kanadu. Štaviše, u jednom od
novijih izdanja na temu postkolonijalizma,
Kejmbriđžovom priručniku za postkoloni-

jalne književne studije (Lazarus 2004), Ka-
nada se ne nalazi ni u indeksu termina. Do
te mere se ova zemlja obično ne povezuje
sa ključnim konceptima postkolonijalizma
(alteritet, apropijacija, dislokacija, esenci-
jalizam, evrocentrizam, hibridnost, limi-
narnost, marginalizacija, drugost, subal-
ternitet, itd.), prema Aškroftu i drugima
(Ashcroft 2000), da urednik Nil Lazarus
nije našao za shodno ni da je pomene u
svom vodiču. Koliko je to neopravdano po-
kazuje i osvrt na trenutno stanje u Kanadi.
Mnogo je argumenata za tvrdnju da se u
današnje vreme postkolonijalizma kanad-
ska privreda nalazi u kolonijalnoj podređe-

nosti u odnosu na Sjedinjene Američke Države. Grandić tvrdi da je 2009. godine 73% izvoza otišlo u SAD, a 63% ukupnog uvoza došlo je iz tog jedinog suseda Kanade. Ako se pogleda u prošlost, ovo bi značilo da se promenio samo lik eksploatatora, jer je Kanada tradicionalno bila izvor sirovina za svoje prve osvajače – Francuze i Engleze. Fraj zaključuje da je njegova domovina bila i ostala kolonija (Frye 1965: 339), pri čemu se ne može prevideti složenost kolonijalnog koncepta u Kanadi: Englezi su osvojili i podredili Francuze, da bi zapali u položaj subordinacije pod snažnim uticajem evropske kulture, a zatim su svi ekonomski i kulturno potpali pod imperijalnu moć Sjedinjenih Američkih Država. Na kraju, ako se problem dvostruke kolonizacije sagleda do samih početaka osvajanja Kanade, i to ne iz evrocentrične perspektive već iz ugla starosedelaca, onda postaje jasno da su oni pretrpeli višestruku kolonizaciju sa svim manifestacijama aproprijacije i marginalizacije.

Pitanju „Da li je Kanada postkolonijalna?“ Lora Mos (Moss 2003) posvetila je celu hrestomatiju i na kraju priznala da se na to pitanje teško može dati jednoznačan odgovor. Ona izvodi analogiju između problema nacionalnog i postkolonijalnog identiteta oslanjajući se na čuvenu Njuovu rečenicu (W. H. New): „Traganje za nacionalnim identitetom je Kanadi urođena umetnička forma” (Moss 2003: 101); koja bi sada mogla da glasi da traganje za postkolonijalnim identitetom predstavlja umetničku formu svojstvenu Kanadi danas (Moss 2003: VII). Fej Hamil je mnogo sigurnija da je postkolonijalna perspektiva relevantna za Kanadu. Ona kaže: „Kanadska preokupacija kategorijama identiteta, uz njenu složenu istoriju osvajanja, naseljavanja i kolonizacije, neizbežno navodi na čitanje njene književnosti u postkolonijalnim okvirima, ma koliko ovi faktori činili takva tumačenja nezgodnim i izazovnim” (Hammill 2007: 28). Prihvatajući značaj tog pitanja, Kortenaar ipak uviđa

novi problem u konceptu 'postkolonijalnog *nacionalnog* identiteta' (Kortenaar 1996: 11), jer podrazumeva da je u fokusu jedna nacija, dok Kanada predstavlja zajednicu bar tri naroda koji su je osnovali (starosedelaca, Francuza i Engleza) i bar dve rase. Ovde treba dodati i pluralizam perspektiva mnogobrojnih imigranata, što uz politiku mozaika kultura treba da omogućući kulturnu dekolonizaciju i decentralizaciju. Međutim, dok beli narodi mogu da se stope u homogenu celinu, ma kako heterogeni, i da čine naciju, rase ostaju vidljivo različite omogućavajući postojanje imperijalnog (belog) centra i udaljene (obojene) margine.

Neki od najpoznatijih kanadskih autora, kao što je Margaret Etvud, nesvesno su podlegli nacionalizmu u svojim delima. Istorija Kanade kod njih počinje sa dolaskom iseljenika iz Evrope i ogromnim praznim prostorima koje oni treba da osmisle i civilizuju. U *Dnevnicima Suzane Mudi Etvudova* (1970) upečatljivo prikazuje natčovečanske napore da se belom rukom ispiše taj zeleni list papira i pobedi zeleni kit koji preta da proguta sluđene imigrante, pri čemu se bavi isključivo interakcijom belog doseljenika i kanadske prirode. Ta priroda je u njenoj poeziji nenaseljena i bez topografskih naziva, kao da milioni starosedelaca nisu vekovima tu živeli i gradili svoju civilizaciju, ma kako nehomogenu (Prvi narodi, Inuiti, Metiji). Da bi se prevazišao takav pristup književnoj prezentaciji kanadske istorije, Bojar (Boire 1987) zagovara destrukciju koherentne naracije i prihvatanje diskontinuiteta koji de facto karakteriše istorijsko nasleđe savremene Kanade. Uz to, Margaret Etvud se, recimo, u svom obimnom opusu najčešće bavi položajem žene, a da pritom ni jedan jedini put nije za glavnu junakinju imala ženu neke druge rase. Što se tiče pripadnica starosedelačkih naroda, one nisu dobile čak ni marginalnu ulogu u njenom opusu, kao da su nepovratno dislocirane na periferiju socijalnih

događanja ili izbrisane iz diskursa ženskih prava.¹

Činjenica je da su Indijanke i meleskinje kroz istoriju Kanade pretrpele višestruku marginalizaciju. Promenom tradicionalnog plemenskog sistema vrednosti pod uticajem kolonizatora iz Evrope, domorodačka žena je stavljena u podređen položaj u odnosu na muškarca, čime je narušena prvobitna ravnopravnost polova i poštovanja koje je žena uživala u starosedelačkim narodima. Prilikom pregovaranja sa belcima, starosedelačke žene su bile prisutne ali nisu imale ni pravo glasa ni pravo da glasno iskažu svoj stav. Kada je izglasan *Zakon o Indijancima*, njihove žene nisu bile pravno priznate kao osobe, a njihov položaj u plemenu zavisio je od oca ili muža, koji su preuzimali njihova društvena i politička prava (*Voyageur* 2000). Sledeći vid marginalizacije ogleda se u isključivanju pripadnica starosedelačkih naroda iz feminističkog diskursa belih Kanađanki, sa obrazloženjem da ne treba dozvoliti razvodnjavanje političke borbe uvođenjem potkategorija i mešanjem rasa. Sa pojavom drugog talasa feminizma, u Kanadi se konačno organizuju i žene iz Prvih naroda i Metiji, koje odlučno počinju da govore u svoje ime, a protiv rasne, etničke i ekonomske marginalizacije koju trpe. To je bio početak postkolonijalne aproprijacije engleskog jezika.

U ovom društvenom i književnom kontekstu² ne iznenađuje pojava književ-

nica starosedelačkog porekla (Marija Kembel [Campbell], Rita Džo [Joe], Dženet Armstrong, Žovet Maršesolt [Marchessault], Eden Robinson, Eleanor Bras [Brass], Li Marakl [Maracle], Bet Kathend [Cutland] itd.), među kojima je i Bet Brent [Brant]. Njen položaj kao žene, meleskinje i lezbejke, koji projektuje na svoje književne likove, pogodan je materijal čije istraživanje može dati odgovor na pitanje kako rod, rasa i klasa funkcionišu u kolonijalnom i postkolonijalnom diskursu. Ako se prihvati Bahrino pojašnjenje termina postkolonijalizam, prema kome ovaj koncept umesto ukazivanja na konkretni i materijalni istorijski događaj opisuje celu drugu polovinu 20. veka kao period ispunjen posledicama zlatnog doba kolonijalizma, označen stavom suprotstavljanja imperijalizmu i evrocentrizmu (Bahri 1996), onda se procvat aboridžinskog ženskog pisma može tretirati kao aspekt postkolonijalnog ideološkog otpora marginalizovanog segmenta kanadskog društva centrima moći i mehanizmima kontrole. U isto vreme kada i Bahrijeva, Gilbertova i Tompkinsonova zaključuju: „Postkolonijalizam nije naivna teleološka sekvenca koja nasleđuje kolonijalizam, već je pre hvatanje u koštac i osporavanje diskursa kolonijalizma, njegovih struktura moći i društvenih hijerarhija” (Gilbert 1996: 2). Feministički pokret kanadskih Indijanki i meleskinja nastoji da kroz kulturnu produkciju, pored društvenog angažmana, postane zastupnik interesa marginalizovanih grupacija koje traže alternativne oblike iskazivanja svojih potreba. On se i hronološki i tematski prepli-

dija ove književnosti objavljena je tek 1990. godine, pod nenametljivim naslovom *Native literature in Canada: from the oral tradition to the present*. Iste godine objavljena je i prva zbirka tekstova marginalizovanih žena u Kanadi, *Telling it: women and language across cultures*, koja je usledila posle zbirke posvećene ženskom pismu u Kanadi, *In the feminine: women and words*, iz 1983. U ovim zbirkama nalaze se i tekstovi najvažnijih aboridžinskih pisaca.

1 Istini za volju, upravo ove godine (2011) Etvudova učestvuje u projektu postavljanja na scenu operске predstave o Emili Polini Džonson, prvoj kanadskoj književnici starosedelačkog porekla.

2 Nacionalno osvešćenje i potvrda identiteta starosedelačkih naroda dokumentovani su kroz njihovu književnost od sedamdesetih godina nadalje. Prvu antologiju književnog stvaralaštva starosedelaca, *I am an Indian*, objavio je 1969. Kent Gunderham [Gooderham], a prvi roman je objavljen 1983. (*In Search of April Raintree*). Napisala ga je Beatrisa Kalton [Culleton], Meti po poreklu. Poezija i kratka priča objavljivana je sporadično i pre toga, a nakon sedamdesetih dolazi do procvata starosedelačke književnosti. Prva književna stu-

će sa postkolonijalnim zaokretom u kritičkoj svesti što pojašnjava Benita Peri:

Analiza kolonijalnog diskursa vremenski se poklapa sa institucionalizacijom početkom osamdesetih jedne široke platforme istraživačkih pravaca i obuhvata studije roda, feminizam, afroameričke studije, 'etničke' i studije gej kulture. Svi su ovi poduhvati zajedno istraživali kako su dominantni sistemi znanja uticali na diskurzivno proterivanje i institucionalno ugnjetavanje podređenih zajednica i marginalizovanih kulturnih tradicija (Parry 2004: 68).

Ovakvo određivanje postkolonijalizma omogućava da se feminizam žena starosedelačkog porekla opravdano podvede pod taj kritički pravac, a pripovetka Bet Brent *Preduga priča* u radikalnom obliku, preko otimanja dece, naglašava kontinuitet kolonijalne i postkolonijalne prakse apropijacije u odnosu na žene.

Termin apropijacija, prema originalnom Spurovom tumačenju, odnosi se na fizičku uzurpaciju teritorije starosedelačkih naroda od strane osvajača. Kolonijalni diskurs zatim prikazuje tu teritoriju kao svoju, to jest kolonizator govori kao naslednik te zemlje koji je sa pravom zaposeđa pod izgovorom civilizovanja i uvođenja reda u društveni, ekonomski i/ili verski život osvojenog naroda. To je strategija imperijalne sile kojom se inkorporira teritorija ili kultura nekog naroda i prikriva, to jest maskira osnovni cilj eksploatacije. „Kolonizujuća mašta uzima zdravo za gotovo da zemlja i njeni resursi pripadaju onima koji su najspremniji da ih eksploatišu prema vrednostima zapadnjačkog komercijalnog i industrijskog sistema” (31). Spur pojašnjava: „Kolonijalni diskurs tako premešta locus svoje želje na sam kolonizovani subjekat. On prisvaja teritoriju, a u isto vreme prisvaja i sredstvo kojim se sam čin prisvajanja može razumeti” (Spurr 1993: 28).

Ovakva praksa je značajno preobrazila delove severnoameričkog kontinenta koji je danas Kanada. Teritoriju starosedelaca zaposeli su doseljenici iz Evrope i tehnološki je potpuno transformisali, a same

starosedeoce desetkovali, dislocirali i saterali u rezervate. Kolonijalnu apropijaciju zemlje prati i apropijacija glasa Prvih naroda, kojima je uskraćena mogućnost ravnopravnog učešća u formiranju kanadske kulture. Usmena književnost kao deo njihove tradicije potisnuta je pisanom književnošću, a usmeni oblici starosedelačkih kultura postali su deo komercijalizovanog folklora koji su strukture novonastale kulture prisvojile kao svoj reklamni moto. Maternji jezici ovih naroda utihnuli su pred imperijalnim engleskim. Nakon što im je oduzeta prošlost, trebalo je oduzeti i budućnost. Za to se pobrinuo sistem internata za decu starosedelaca, koja su nasilno odvajana od svojih roditelja i smeštana u neadekvatne objekte i pod nadzor katoličkih opatica, sa očitim ciljem da se „ubije Indijanac u njima”. Ogromna smrtnost, kao posledica svih oblika zloupotrebe ove nezaštićene dece, dokazuje da je fizička eliminacija najefikasniji oblik dekulturnacije. Internati za indijansku decu zatvoreni su tek šezdesetih godina 20. veka.

Koristeći svoje „pravo na sećanje”, Bet Brent se u svojoj priči vraća na period internata i opisuje agoniju majke kojoj su oduzeta oba deteta. Ova biološka apropijacija kroz odvajanje od majke dovršava se sistematskim otuđenjem od svoje kulture. Deca se šišaju, protivno kulturi starosedelaca, preoblače, uče engleski i postaju služinčad koja nikada više neće videti svoju majku. Kolonijalna apropijacija je time završena, jer je jedan narod ostao bez teritorije, kulture, jezika i svoje dece. Institucionalizovano etničko čišćenje, na šta se svodi ova praksa, nikada nije zvanično osuđeno, ali bi se moglo proglasiti prevaziđenom prošlošću moralno zbunjene imperije, koja je pogrešnim sredstvima pokušavala da asimiluje starosedeoce.

Međutim, Bet Brent ne dozvoljava sistemu da nerešene probleme gurne pod tepih prošlosti. Druga junakinja njene priče jeste takođe majka koja ostaje bez deteta kada se njena ćerka nakon razvoda dode-

ljuje ocu, jer se majka smatra neadekvatnom za tu ulogu budući da je lezbejka. Implicitirana kritika patrijarhalnog sistema vrednosti ukazuje na kontinuitet viktimizacije žena u drugoj polovini 20. veka, kada se Kanada već smatrala jednim od najnaprednijih društava. Psihičko stanje kroz koje ona prolazi identično je ludilu indijanske majke s kraja 19. veka, s tom razlikom što njenoj sunarodnici niko nije pomogao da se nosi sa duševnim bolom, dok ova majka ima ljubavnicu koja joj pruža neophodnu utehu. Sistem to ne toleriše i kažnjava je agonijom koja vodi samouništenju.

Ova takoreći programska pripovetka za stav da marginalnost može biti prostor iz koga se pruža otpor dominantnom sistemu vrednosti (bel huks 1990) podržana je rečima same Brentove u eseju *Iz sebe gledam u tebe* (Brant 1994), u kome objašnjava: „Kada se koristim jezikom neprijatelja da zadržim svoju snagu kao lezbejski pisac mohikanskog porekla, ja ga koristim kao sopstveni instrument moći u ovoj dugoj, dugoj borbi protiv rasizma.” Postkolonijalna aproprijacija imperijalnog jezika, usmerena ne samo protiv rasne već i seksualne i klasne diskriminacije starosedelačkog stanovništva, predstavlja čin uzurpacije diskurzivnih formi za izražavanje suštinski različitih kulturoloških iskustava, sa ciljem da ona postanu deo dominantnih oblika reprezentacije i dopru do najšire čitalačke publike (Ashcroft et al. 2000). Ovaj vid postkolonijalnog otpora kulturnoj hegemoniji i raznim oblicima nepravde koji iz nje proističu postaje moćno oružje u rukama vrsnog pisca kao što je Brentova. Zlostavljana privatno kao žena i društveno marginalizovana kao meleskinja, ona počinje da piše tek sa 40 godina i tako uspeva da se iskaže i potvrdi. Po uzoru na bel huks, Bet Brent ne prihvata marginalnost kao prostor deprivacije, već shvata da je to i prostor za otpor, jer dozvoljava zauzimanje radikalnog stava i stvaranje kontrahegemonijskog diskursa.

U odnosu na ovu poziciju, njene dve junakinje iz *Preduge priče* predstavljaju dve opcije koje su kroz istoriju bile moguće za žene starosedelačkog porekla, i to ne samo u Kanadi. Indijanka Eni 1891. godine ne nalazi načina da se izbori za svoja prava. Ona ostaje zarobljena u svetu svoje kulture i jedino stiže vizionarsku moć da predvidi krvavu budućnost za svoj narod suočen sa istrebljenjem. Ona ne razume svet uzurpatora i ne zna engleski jezik, tako da pismo koje joj deca šalju na engleskom mora nositi na tumačenje i tako iz druge ruke doznati vesti. Distanciranje u smislu udaljenosti od centra moći kod nje je višeznačno, jer pored marginalizacije kroz život u rezervatu, njoj je uskraćena i komunikacija zbog (uzajamnog) nepoznavanja jezika. Iz tog razloga je njena viktimizacija totalna, tako da usled neopisive isfrustriranosti ona ludi.

Druga junakinja, meleskinja Meri, 1979. godine traži pomoć pravnog sistema u zaštiti svojih prava kao majke, što joj zakon deklarativno dozvoljava. Međutim, u praksi je advokat savetuje da bude strpljiva dok njenom bivšem suprugu ne dosadi dvojna uloga oca i majke. Ova situacija ilustruje dosluh između patrijarhata i kolonijalizma koji naglašava bel huks. Ona kaže da kada „savremeni kritičari osuđuju imperijalizam belih osvajača ne kritikujući istovremeno i patrijarhat, to je taktika koja ide na minimalizovanje određenih načina na koje rod određuje specifične oblike koje ugnjetavanje može poprimiti u nekoj konkretnoj grupi“ (bel hooks 1990: 203). Pored toga što trpi jer pripada marginalizovanoj etničkoj grupi i ima nizak društvenoekonomski položaj, Meri je i žena kojoj se uskraćuje majčinstvo iz čiste osvetoljubivosti ostavljenog muža. Patrijarhalni sistem podržava ovu vrstu ugnjetavanja i dete dodeljuje ocu, iako je on po svojoj moralnosti neadekvatan supstitut za majku. Majci se pak implicitno, te stoga i licemerno zamera jedino to što je lezbejka, kao da je to čini neadekvatnom osobom za odga-

janje deteta. Beznadežna situacija u kojoj se nalazi i ovu osobu dovodi do ivice ludila, ali ona ipak uspeva da shvati da ima snage da pruži otpor. U svom eseju *Marginalnost kao prostor za otpor* bel huks naglašava da se protiv kolonijalnog diskursa može boriti ne samo upotrebom imperijalnog jezika, već i navikama i načinom života (bel hooks 1994: 341). Tu vrstu marginalnosti osoba ne želi da izgubi ili da je se odrekne radi života bližeg centru. Naprotiv, ako je autentičnost osobe locirana u privatnom prostoru, koji strukture moći tretiraju kao marginalan, onda integritet ličnosti treba očuvati boreći se za svoj prostor. Meri iz *Preduge priče* nema ni obrazovanja ni talenta da se rečima suprotstavi ugnjetavanju patrijarhalnog sistema, ali shvata da ima moć da odbije da se preda. Oduzimanje deteta je kao ucena trebalo da je navede da odustane od ljubavi prema svojoj partnerki, da iskorači iz pozicije marginalnosti koju je homoseksualnost tada predstavljala i utopi se u dominantni sistem vrednosti koji joj oduzima integritet i ličnu sreću. Sam način života, njena marginalnost, postaje i mesto ugnjetavanja i mesto otpora. Meri dostiže punu svest o suštini problema i ne dozvoljava da bude učutkana i mentalno kolonizovana, već odlučuje da bude to što jeste – lezbejka uprkos svemu.

Pa ipak, ne treba prevideti šta je Spivak rekla: „Niko nije samo jedno“ (1990: 60). Pored toga što je lezbejka, Meri je i indijanska meleskinja, žena, radnica, majka, baš kao i Bet Brent, koja sebe opisuje upravo na taj način – kao „Mohikanku, lezbejku, majku, baku, aktivistu i feministu“ (Disch). Brentova je previdela u širem kontekstu možda najvažniju ulogu koju ima, a to je uloga pisca. bel huks je uočila etimološku povezanost reči autor i autoritet, i više puta ponovila značaj pitanja ko govori i kome se govori. Autor može postati autoritet koji u dijalogu sa dominantnom kulturom govori i margini sa koje potiče i centru koji ga ugnjetava. Feministički pisac pokazuje kako se položaj subjekta kon-

struiše unutar tog diskursa (Spivak) i bori se protiv oduzimanja glasa kroz stereotipsko prikazivanje i ukidanje različitosti. Brentova unutar korpusa lezbejskih autora insistira i na različitosti među ženama, to jest na rodnoj emancipaciji. Uz sve ovo, uobičajeno je i prikazivanje žene kao simbola naroda/nacije, tako da kontinuitet u viktimizaciji i subordinaciji ženskih likova u *Predugoj priči* predstavlja kritiku odnosa kolonijalne i sada dominantne patrijarhalne kapitalističke evro-američke civilizacije prema podređenoj eksploatisanoj originalno matrijarhalnoj kulturi straoosedelačkih naroda u Kanadi. Feminizam se u postkolonijalnim zemljama ukršta sa nacionalizmom kao subverzivnom aktivnošću usmerenom ka redefinisanoj odnosa moći između margine i centra, a postkolonijalno feminističko pismo kritikuje položaj pripadnica Prvih naroda unutar dekolonizovanog, ali patrijarhalnog i hegemonijsko-korporacijskog društva, generalno netolerantnog prema starosedecima. Uprkos aktivnostima postkolonijalnih feministkinja da kroz apropijaciju imperijalnog jezika u Kanadi stvore neku vrstu trećeg prostora za nastanak hibridnog identiteta, ta preduga priča ostaje na društvenoj i kulturnoj periferiji.

Literatura

1. Ashcroft, Bill. Gareth Griffiths and Helen Tiffin (2000). *Post-Colonial Studies, The Key Concepts*. New York: Routledge. Second edition published 2007.
2. Atwood, Margaret (1970). *The Journals of Susanna Moodie*. Toronto: Oxford University Press.
3. Bahri, Deepika. "Introduction to Postcolonial Studies." Emory University, Fall 1996, internet, dostupno na <http://english.emory.edu/Bahri/Intro.html>. (pristupljeno 22. jun 2011)
4. Boire, Gary (1987). "Canadian (Tw)ink: Surviving the White-Outs." *Essays on Canadian Writing* 35: 1-16.

5. Brant, Beth (1994). "From the Inside Looking at You", *Writing as Witness: Essay and Talk*. Toronto: Women's Press.
6. Campbell, Maria (1982). *Halfbreed*. Toronto: McClelland and Stuart.
7. Disch, Jackie L. "Beth Brant: Voices From the Gaps: University of Minnesota," internet, dostupno na <http://voices.cla.umn.edu/artistpages/brantBeth.php> (pristupljeno 24. septembra 2011).
8. Frye, Northrop (1965). "Conclusion", *Literary History of Canada*, ed. Carl F. Klinck. Toronto: University of Toronto Press.
9. Gilbert, Helen and Joanne Tompkins (1996). *Post-Colonial Drama: Theory, Practice, Politics*, Routledge.
10. Grandich, Peter. "Is the Canadian Economy Weakened by its Southern Neighbour?" *Atlantic Business Magazine*, Vol 22, Issue 1 January 7th, 2011 (p. 18).
11. Hammill, Faye (2007). *Canadian Literature*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
12. hooks, bell (1994). *Outlaw Culture: Resisting Representations*. New York: Routledge.
13. hooks, bell (1990). "Marginality as Site of Resistance", *Out There: Marginalization and Contemporary Cultures*. Edited by Russell Ferguson, et al. Cambridge, MA: The MIT Press: 341-43.
14. Kortenaar, Neiltan (1996). "The Trick of Divining a Postcolonial Canadian Identity: Margaret Laurence between Race and Nation", *Canadian Literature* 149: 11-33.
15. Moss, Laura (2003), *Is Canada Postcolonial? Unsettling Canadian Literature*, Waterloo, Ont.: Wilfred Laurier University Press.
16. Parry, Benita (2004). "The institutionalization of postcolonial studies", *The Cambridge Companion to Postcolonial Literary Studies*. Ed. Neil Lazarus. Cambridge: Cambridge University Press.
17. Spivak, Gayatri Chakravorty (1990). *The Post-Colonial Critic: Interviews, Strategies, Dialogues*. Ed. Sarah Harasym. London: Routledge.
18. Spurr, David (1993). *The Rhetoric of Empire: Colonial Discourse in Journalism, Travel Writing, and Imperial Administration*. Durham and London: Duke University Press.
19. Voyageur, Cora J. (2000) "Contemporary Aboriginal Women in Canada." *Visions of the Heart: Canadian Aboriginal Issues*. 2nd ed. Eds. David Long and Olive P. Harcourt Canada.

"A LONG STORY" OF APPROPRIATION: BETH BRANT AND POSTCOLONIAL FEMINISM IN CANADA

Summary

The concept of postcolonialism with regard to Canada seems to be more complex than in other cultures because it needs to include the three founding nations (First Nations People, the French and the English), and at least two races (red and white) with a variety of ethnic perspectives of numerous immigrants (Moss 2003, Hammill 2007). The official cultural mosaic policy was designed to lead to cultural decolonization and decentralization in Canada. However, while white people, however heterogeneous, can merge into a homogenous nation, other races remain visibly different, which allows for the existence of the

Vesna Lopičić

imperial (white) center and the distant (colored) margin. For this reason, feminism in postcolonial countries overlaps with nationalism as a subversive activity aiming at a redefinition of the power relations between the margin and the center, while in Canada particularly the postcolonial feminist writing criticizes the position of the First Nations women within the decolonized but still dominantly patriarchal and hegemonic corporate society generally intolerant towards the indigenous population. Multiple marginalization of native Indian and Métis women is a historic fact in Canada. The author, Beth Brant, believes the situation basically remains the same to this day. Her own marginalized position of woman, Métis, and lesbian, which she projects onto her female characters, offers itself as material for research to answer the question as to how gender, race, and class function in a colonial and postcolonial discourse, which is also the aim of this paper.

lovevuk@gmail.com